

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาการดำเนินชีวิตโดยวิถีอนุตตรธรรม กรณีศึกษา : สถานธรรมไท่เจิ้ง อำเภอ บางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก เป็นการวิจัยแบบเชิงกึ่งทดลอง (Quasi – experimental research) ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. ขั้นตอนการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกสถานธรรมไท่เจิ้ง อำเภอ บางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก ที่สมัครเข้ามาปฏิบัติธรรมตั้งแต่ 3 เดือนขึ้นไป จำนวน 921 คน ข้อมูลจากทะเบียนสมาชิกสถานธรรมไท่เจิ้ง ณ วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2547

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สมาชิกสถานธรรมไท่เจิ้ง อำเภอ บางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก ที่มาศึกษาและปฏิบัติตามวิถีอนุตตรธรรมเป็นประจำ จำนวน 27 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (ประชุม เปี่ยมสมบุรณ์, 2529 : 458) และสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling)

ขั้นตอนการวิจัย

1. การศึกษาเอกสาร

- 1.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีการพัฒนาและหลักธรรมวิถีอนุตตรธรรม
- 1.2 วิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารตามจุดมุ่งหมายการวิจัยที่กำหนดกรอบความคิด

การวิจัยไว้

- 1.3 สังเคราะห์เนื้อหา ประมวลผลและเรียบเรียงผลการศึกษา

2. การศึกษาภาคสนาม

2.1 เมื่อกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างได้จำนวนตามที่ต้องการแล้ว ดำเนินการ ชี้แจงเพื่อขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างในการเข้าอบรมหลักสูตร

2.2 สร้างเครื่องมือเก็บข้อมูลและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

2.3 ดำเนินการอบรมหลักสูตรโดยเก็บข้อมูลด้วยเครื่องมือที่สร้างขึ้นก่อนและ หลังการอบรมและจัดประชุมเวทีเสวนาธรรม โดยใช้แนวการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลผลการปฏิบัติ ธรรมอีกครั้งหนึ่ง

2.4 วิเคราะห์ข้อมูลและเรียบเรียงผลการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถาม และแนวการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. แบบสอบถาม

แบบสอบถามความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับผลการปฏิบัติธรรมก่อนและหลัง การอบรมรับหลักสูตรตามวิถีนุตตรธรรม ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ลักษณะคำถามเป็นแบบ เลือกลงและเติมคำตอบ ประกอบด้วยคำถามเรื่อง เพศ อายุ การศึกษา และอาชีพ รวม 4 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติธรรม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านอารมณ์ ด้านสังคม ด้านสุขภาพ และด้านเศรษฐกิจ ลักษณะคำตอบเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) จำนวน 46 ข้อ โดยผู้วิจัยกำหนดน้ำหนักคะแนนคำตอบ ดังนี้

ผลการปฏิบัติธรรม	ดีมาก	5	คะแนน
ผลการปฏิบัติธรรม	ดี	4	คะแนน
ผลการปฏิบัติธรรม	ปานกลาง	3	คะแนน
ผลการปฏิบัติธรรม	น้อย	2	คะแนน
ผลการปฏิบัติธรรม	น้อยที่สุด	1	คะแนน

2. แนวการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ความคิดเห็นในการประชุมเวทีเสวนาธรรมเกี่ยวกับพัฒนาการ 4 ด้าน คือ ด้านอารมณ์ ด้านสังคม ด้านสุขภาพและด้านเศรษฐกิจ ลักษณะคำถามเป็นแบบเปิดอิสระให้ แสดงความคิดเห็นตามหลักประชาธิปไตย โดยมีแนวการสัมภาษณ์ ดังนี้

คำถามที่ 1 ความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับหลักสูตรมนุตตรธรรมเป็นอย่างไร

คำถามที่ 2 ความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับวิธีการศึกษาและปฏิบัติธรรม มีความ ยากง่าย และเข้าถึงได้หรือไม่ เพียงไร

คำถามที่ 3 ความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับผลที่ได้รับหลังการรับหลักธรรมใน 4 ด้าน เป็นอย่างไร และเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนและหลังรับหลักธรรมมีความแตกต่างกันหรือไม่เพียงไร

การตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม

ผู้วิจัยนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบโครงสร้างของแบบสอบถามและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และนำไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

1. อาจารย์ ญัฐดา คนคล่อง วิทยาการวิจัยอุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
2. อาจารย์ จางลี จวิน วิทยาการวิจัยอุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
3. ดร. วีระพงษ์ อินทร์ทอง อาจารย์ประจำคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

พิบูลสงคราม

4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลำยอง สำเร็จดี อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ผู้วิจัยนำเครื่องมือวิจัยที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปหาค่าตรงกันความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยพิจารณาข้อคำถามที่มีค่า IOC. ไม่น้อยกว่า 0.50 ในข้อที่ใช้ไม่ได้ มีการปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง จนได้คำถามที่ครอบคลุม และตรงตามเนื้อหาที่ต้องการวัด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยการใช้แบบสอบถามและแนวการสัมภาษณ์ ตามที่สร้างขึ้นดังกล่าว โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ประสานงานขอความร่วมมือจากชมรมอริการ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เพื่อนัดหมายสมาชิกชมรมที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 27 คน เข้ารับการอบรมหลักปฏิบัติธรรม และการจัดเวทีเสวนาธรรม
2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยขอความร่วมมือจาก ชมรมอริการ และรองชมรมอริการ จัดอบรมบรรยายธรรมตามวิถีอุตสาหกรรม ในวันที่ 20 - 21 เมษายน 2548 ณ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ซึ่งก่อนการอบรมผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบคำถาม แสดงความคิดเห็นและเมื่อการอบรมบรรยายธรรมเสร็จสิ้นลง ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างตอบคำถามในแบบสอบถามชุดเดิมอีกครั้งหนึ่ง
3. ผู้วิจัยและชมรมอริการ รองชมรมอริการ จัดเวทีเสวนาธรรมขึ้น ในวันที่ 23 เมษายน 2548 และวันที่ 7 พฤษภาคม 2548 เมื่อการสนทนาธรรมและปฏิบัติธรรมเสร็จสิ้นลง ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ ความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับผลการปฏิบัติธรรมใน 4 ด้าน ตามแนวการสัมภาษณ์ ที่เตรียมไว้ โดยบันทึกข้อมูลด้วยเทปบันทึกเสียง

4. ผู้วิจัยตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์ของแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ อีกครั้ง
หนึ่งก่อนนำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีการดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากนั้น
นำมาตีความ สังเคราะห์องค์ความรู้ และเรียบเรียงเพื่อรายงานผลการวิจัย

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการเสวนาธรรมชาติ ผู้วิจัยนำเนื้อหาที่ได้จากเทปบันทึกเสียงมา
วิเคราะห์เนื้อหาตามแนวการสัมภาษณ์ ด้วยวิธีการหลักประชากรปีโตย จากนั้นจึงสรุปผลและเรียบ
เรียงเพื่อรายงานผลการวิจัย

3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป ดำเนินการ
ดังนี้

3.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ใช้สถิติ ค่าร้อยละ

3.2 ข้อมูลความคิดเห็นผลการปฏิบัติธรรมของกลุ่มตัวอย่างวิเคราะห์ด้วยสถิติ
ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีการพัฒนาในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีการพัฒนาในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีการพัฒนาในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีการพัฒนาในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีการพัฒนาในระดับน้อยที่สุด

3.3 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยผลการปฏิบัติธรรมของ
กลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการรับหลักธรรม ใช้สถิติ ทดสอบ ค่าที (t-test)